

з'ясовано найбільш значущі внутрішні і зовнішні фактори, які визначають податкову політику держави. Останні обґрунтовують її цілі і завдання. Намір України інтегруватися в Європейський Союз зумовлює необхідність адаптації вітчизняного законодавства до вимог ЄС. Це стосується і нормативно-правових актів, що регулюють податкові відносини. Також для формування ефективної податкової політики європейського зразка важливим є вивчення досвіду інших країн світу та врахування його під час формування цілей, пріоритетів і механізмів податкової політики держави.

Література

1. Веремчук Д. Структурно-декомпозиційний аналіз економічної природи податкової політики держави / Д. Веремчук, Л. Гаряга // *Фінансовий простір*. – 2012. – № 1 (5). – С. 48-53.
2. Едрінова В.Н. Суцільність і елементи податкової політики / В.Н. Едрінова, Н.Н. Мамькина // *Финансы и кредит* : журнал. – 2005. – № 5. – С. 37-40.
3. Мараховська Т.М. Уніфікація податкової політики в контексті європейської інтеграції / Т.М. Мараховська, С.В. Томчук. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://repository.vsu.org/get-file/1759.pdf>.
4. Педченко Н.С. Напрями податкової політики України відповідно до євроінтеграційних процесів / Н.С. Педченко, Л.А. Лугівська. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://dspace.ucsu.org.ua/bitstream/123456789/1801/1/Лугівська_Л.А._1.pdf.
5. Пугаченко О.Б. Діяльність податкових органів у зарубіжних країнах / О.Б. Пугаченко. [Електронний ресурс]. – Доступний з [http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/28.pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/28.pdf).
6. Трансформація податкової політики України в умовах інтеграційних процесів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 / Д.В. Веремчук; Нац. Банк України, ДВНЗ "Укр. акад. банк. справи Нац. банку України". – Суми, 2012. – 21 с.
7. Web-представництво Європейської організації податкових адміністрацій. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.iota-tax.org>.

Лукановская И.Р. Опыт европейских стран по осуществлению налоговой политики

Определено место налоговой политики в общеэкономической политике государства. Отмечена важность проведения взвешенной и рациональной налоговой политики, с учетом тенденций развития экономической системы. Представлен опыт европейских стран по осуществлению налоговой политики, в частности освещены подходы к стимулированию граждан к добровольной уплате налогов в Великобритании, Бельгии, Швеции, Ирландии. Рассмотрена деятельность Европейской организации налоговых администраций и ее влияние на формирование налоговой политики в развитых государствах. Сделан вывод о необходимости адаптации отечественного налогового законодательства к требованиям ЕС.

Ключевые слова: налоги, налоговая политика, стимулирование, ЕС, международные специализированные организации.

Lukanovska I.R. The Experience of European Countries to Implement Tax Policies

The place of tax policy in state general economic policy is identified. The importance of a balanced and rational tax policy based on trends in the economic system is emphasized. An experience of European countries in implementing tax policies is represented. Some approaches to stimulating citizens to voluntarily pay taxes in the UK, Belgium, Sweden and Ireland are highlighted. The activities of the European Organization of Tax Administrations and its influence on shaping tax policy in developed countries are considered. The need to adapt the domestic tax legislation with EU requirements is summarized.

Key words: taxes, tax policies, incentives, EU, international specialized organizations.

ВПЛИВ ДИНАМІКИ ОБМІННОГО КУРСУ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Розглянуто теоретичні аспекти впливу обмінного курсу на основні макроекономічні показники. За допомогою емпіричного аналізу визначено вплив зміни динаміки обмінного курсу на економічне зростання регіонів України (Київської, Львівської та Запорізької областей). Згідно з отриманими результатами, девальвація обмінного курсу в усіх трьох областях спричиняє зменшення валового регіонального продукту, а надходження інвестицій сприяють його зростанню. Девальвація найбільш істотно позначилася на зниженні ВРП Львівської області, а приплив іноземних інвестицій найбільш відчутно сприяв економічному зростанню Київської області.

Ключові слова: обмінний курс, девальвація, економічне зростання, регіон, інвестиції, торговельний баланс.

Постановка проблеми. Обмінний курс є високоефективним інструментом впливу на конкурентоспроможність національної економіки як на внутрішньому, так і на світовому ринках. Це зумовлюється тим, що валютний курс є проявом "ціни" грошей на валютному ринку, який виступає чутливим індикатором усіх процесів, які відбуваються в економіці – структурних, цінових, продуктивних, кон'юнктурних тощо. Кожен із цих процесів впливає на попит та пропозицію на валютному ринку, спричиняє зміну його рівноваги, а отже – зміну валютного курсу. Висока чутливість і синтетичність валютного курсу як індикатора економічного розвитку робить його здатним досить повно та точно характеризувати стан загальної конкурентоспроможності країни. Тому вивчення динаміки обмінного курсу та її вплив на основні макроекономічні показники українських регіонів набуває особливої актуальності в контексті посткризового відновлення економіки.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Дослідженням впливу обмінного курсу на економічний розвиток країни займається велика кількість науковців, серед яких варто назвати таких: О. Береславська [1], Т. Вахненко [2], Я. Жаліло, О. Бабанін, Я. Белінська [3], А. Гальчинський [4], Н. Жмурко [5], Ф. Журавка [6], Ю. Корнєєва [7], Л. Мещеряков, Я. Галяцька [8], І. Нідзельська [9], Т. Косова, О. Папаїка [10], В. Шевчук [11] та багато інших.

Зокрема Б. Бродський [12] наголошує, що зміцнення валюти негативно впливає на динаміку виробництва в основних галузях економіки та на такі макроекономічні показники: ВВП, промислове виробництво, вантажообіг транспорту. Лише в галузях, що орієнтовані на кінцевий споживчий попит, укріплення валютного курсу призводить до зростання виробництва.

Водночас, В. Шевчук стверджує, що зміцнення грошової одиниці (для української економіки це відбувається в контексті підвищення реального обмінного курсу до деякого рівноважного рівня), яке підтримане профіцитом бюджету, дає змогу знизити очікування інфляції і таким чином посилити виробництво технологічної продукції через збільшення реальної грошової маси [13, с. 317].

Згідно з дослідженнями Н. Жмурко, штучне завищення (ревальвація) номінального валютного курсу через механізм обміну валют сприяє імпорту та пригнічує внутрішнє виробництво та експорт, знижує рентабельність, конкурентоспроможність і ресурси розвитку внутрішнього виробництва, спричиняє відплив фінансів, зменшує ВВП, породжує фінансову нестабільність, інфляцію, ак-

туалізує соціальні проблеми. І навпаки, штучне заниження (девальвація) номінального валютного курсу пригнічує імпорт та сприяє внутрішньому виробництву та експорту, тобто має абсолютно протилежні наслідки [14, с. 227-228].

Белінська Я. у своєму дослідженні валютної політики перехідної економіки в умовах інфляції стверджує, що на початкових етапах трансформації економіки на ринкові засади необхідно використовувати валютний режим з прив'язкою до валюти (або кошика валют) країни з низьким рівнем інфляції або встановлювати валютний коридор, тобто не дозволяти вільного плавання валютного курсу країни. Вона вважає, що саме така валютна політика на початкових етапах трансформації гарантує певну стабільність та сприяє подальшому розвитку та економічному зростанню країни [15].

Проте дослідження, проведене у 2003 р. науковцями МВФ Shang-Jin Way та Haizhou Huang [16], довело, що у країнах з високим рівнем корупції така політика не завжди приведе до позитивних результатів. Внаслідок свого дослідження науковці дійшли висновку, що у країнах з високим рівнем корумпованості рівень інфляції теж дуже високий, набагато вищий, ніж у країнах з низьким рівнем корумпованості суспільства. Також вони дослідили, що у країнах з високим рівнем корупції режими фіксованого валютного курсу або частково фіксованого курсу (наприклад валютний коридор) не є ефективними для досягнення макроекономічної стабілізації на початкових етапах трансформації.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Нині питання впливу обмінного курсу на економіку України, зокрема на обсяги зовнішньої торгівлі, обговорюють як вітчизняні, так і зарубіжні науковці. Проте потребує ретельної уваги дослідження впливу обмінного курсу на економічне зростання окремих регіонів України, що зумовлено дестабілізацією політичної ситуації в країні та зниженням світових рейтингів інвестиційної привабливості окремих областей.

Метою роботи є аналіз динаміки обмінного курсу та емпіричне дослідження його впливу на зростання валового регіонального продукту окремих областей України.

Виклад основного матеріалу. Останніми роками в умовах глобальних змін динаміка реального обмінного курсу валют як в економічно розвинених країнах, так і в країнах, що розвиваються, характеризується високим ступенем нестабільності. Така мінливість призводить до зменшення інтенсивності зовнішньої торгівлі, викривлення інвестиційних рішень суб'єктів господарювання, значних економічних втрат, соціально-економічних змін у суспільстві. Аналогічна ситуація характерна і для України, оскільки курс національної валюти не є стабільним та передбачуваним.

Обмінний курс є ключовим інструментом впливу на торговельний баланс. Внаслідок підвищення курсу національної валюти внутрішні ціни стають менш конкурентоспроможними, ефективність експорту зменшується. Імпорт, навпаки, розширюється. Стимулюється приплив у країну іноземних та національних капіталів, збільшується вивезення прибутків. Девальвація гривні зумовлює зростання експорту, оскільки внаслідок зниження курсу національної валюти, якщо не протидіють інші чинники, експортери або отримують експортну премію, або мають можливість продавати товари за цінами, нижчими від середньосвітових. Одно-

часно зниження курсу впливає на подорожчання імпорту, що стимулює зростання цін у державі, скорочення ввезення товарів або розвиток національного виробництва товарів замість імпортованих.

З метою виявлення впливу динаміки обмінного курсу на економічне зростання окремих регіонів України (Київської, Львівської та Запорізької областей) проведено емпіричне дослідження, річні дані для якого підібрані з Державного комітету статистики [17] та Національного банку України [18] у період з 1996 по 2012 рр.

Оцінки 2SLS виявилися такими (рівн. 1-3):

$$\begin{aligned}
 vrp_k = & 0.89 & -1.04*ex_rate & +0.99*inv_k & +0.3*vrp_k_{t-1} \\
 & (1.639***) & (-2.666**) & (3.148**) & (1.399) \\
 & & & R^2 = 0.96 & DW = 1.79,
 \end{aligned}
 \tag{1}$$

де: *vrp_k* – валовий регіональний продукт Київської обл., млн дол. США; *ex_rate* – обмінний курс гривні до долара; *inv_k* – ПІІ у Київську обл., млн дол. США.

$$\begin{aligned}
 vrp_l = & 4.54 & -1.06*ex_rate & +0.88*inv_l & +0.003*vrp_l_{t-1} \\
 & (4.824*) & (-4.058*) & (0.885*) & (0.016) \\
 & & & R^2 = 0.97 & DW = 1.86,
 \end{aligned}
 \tag{2}$$

де: *vrp_l* – валовий регіональний продукт Львівської обл., млн дол. США; *ex_rate* – обмінний курс гривні до долара; *inv_l* – ПІІ у Львівську обл., млн дол. США.

$$\begin{aligned}
 vrp_z = & 0.55 & -0.84*ex_rate & +0.35*inv_z & 0.85*vrp_z_{t-1} \\
 & (0.884) & (-2.492**) & (2.849**) & (8.887*) \\
 & & & R^2 = 0.93 & DW = 1.69,
 \end{aligned}
 \tag{3}$$

де: *vrp_z* – валовий регіональний продукт Запорізької обл., млн дол. США; *ex_rate* – обмінний курс гривні до долара; *inv_z* – ПІІ у Запорізьку обл., млн дол. США.

Таким чином, девальвація обмінного курсу в усіх трьох областях спричиняє зменшення валового регіонального продукту, а надходження інвестицій сприяють його зростанню. Для прикладу, девальвація обмінного курсу на 1 % призводить до зменшення ВРП Київської обл. на 1,04 % (з ймовірністю впливу 95 %); Львівської – на 1,06 % (з ймовірністю впливу 99 %), а Запорізької – на 0,84 % (з ймовірністю впливу 95 %). Водночас, збільшення іноземних інвестицій на 1 % спричиняє зростання ВРП Київської обл. на 0,99 % (з ймовірністю впливу 95 %); Львівської – на 0,88 % (з ймовірністю впливу 99 %), а Запорізької – на 0,35 % (з ймовірністю впливу 95 %).

У Київську обл. у 2012 р. було залучено 1751,7 млн дол. США прямих іноземних інвестицій; у Львівську – 1387,8 млн дол. США, а в Запорізьку – 987,6 млн дол. США (рис. 1), що сприяло передусім розбудові інфраструктурних об'єктів та покращенню матеріально-технічної бази вже наявних підприємств в областях.

Причини знецінення гривні криються не лише у впливі глобальної фінансової кризи на український внутрішній ринок. Криза лише активізувала проблеми, які накопичувались останніми роками в Україні. А оскільки стан грошово-

кредитного ринку прямо залежить від показників розвитку реального сектору економіки, то монетарні та економічні заходи не можуть розглядатись як самодостатні чинники подолання кризових явищ в економіці та на фінансовому ринку. Лише поєднання прагматичної грошово-кредитної політики, позбавлених популізму економічних реформ і збалансованих державних фінансів спроможне вивести економіку України з кризи і забезпечити основу для сталого довготермінового зростання.

Рис. 1. Надходження ПІІ в області України у період 1996-2012 рр., млн дол. США [17]

Міжнародний валютний фонд рекомендує під час проведення грошово-валютної політики України вжити такі заходи [19]:

1. Активізувати роботу державних інститутів розвитку щодо кредитування довготермінових інвестицій у перспективних напрямках економічного зростання.
2. Змінити технологію грошової пропозиції, припинивши її прив'язку до придбання доларів і пов'язаних з ним євро й фунта. Емісію національної валюти варто вести з огляду на попит на неї з боку суб'єктів господарювання.
3. Замінити інвалютні позики державних компаній гривневими кредитами через державні комерційні банки.
4. Створити всі необхідні технічні умови для ведення рахунків у національній валюті іноземними особами, включаючи відкриття коррахунків у національній валюті іноземними банками.
5. Зробити використання національної валюти більш привабливим щодо інвалютних операцій, підвищивши резервні вимоги до банків з інвалютними активами, які мають бути вищими, ніж з операцій з національною валютою.

На думку експертів Німецької консультативної групи [20, с. 13], НБУ повинен припинити інтервенції на валютному ринку і дати змогу обмінному курсу стабілізуватись на новому рівні. Такий пошук рівноваги повинен відбуватись в умовах відсутності адміністративних заходів, які зараз викривляють попит/пропозицію іноземної валюти. Після визначення нового рівня обмінного курсу потрібно запровадити новий режим валютного курсу.

Висновки. Отже, девальвація обмінного курсу гривні до долара найбільш істотно позначилася на зниженні валового регіонального продукту Львівської області, а приплив іноземних інвестицій найбільш відчутно сприяв економічному зростанню Київської області.

Сьогодні основним завданням валютно-курсової політики України є забезпечення стабільності національної грошової одиниці. Адже динаміка обмінного курсу значно впливає на розвиток як окремих регіонів, так і на зовнішньоеко-

номічні позиції та імідж країни на світовому рівні. В Україні повинна ефективно діяти система моніторингу стабільності фінансової системи загалом та банківського сектору зокрема. Розвиток інструментарію та методів валютного регулювання має враховувати, з одного боку, потребу їх адаптації до норм і правил, які існують на міжнародних ринках, а з іншого – необхідність зниження доларизації економіки та забезпечення надійного контролю за ризиками, що можуть виникнути для банківської системи та економіки від дедалі більшої активізації процесів припливу – відпливу капіталів.

Перспективи подальших розвідок. Стабілізація обмінного курсу має велике значення не лише для іміджу України на міжнародному рівні та конкурентоспроможності вітчизняних товарів, але й забезпечення стабільного функціонування регіонів держави. Динаміка обмінного курсу може впливати також на різні галузі національної економіки (позитивно чи негативно), тому виявлення такої залежності стане перспективою подальших розвідок.

Література

1. Береславська О. Курсова політика в Україні: тенденції та перспективи / О. Береславська // Вісник Національного банку України : журнал. – 2011. – № 2. – С. 10-15.
2. Вахненко Т.П. Фінансова криза в Україні: фактори, механізми дії, заходи подолання / Т.П. Вахненко // Фінанси України : журнал. – 2008. – № 10. – С. 3-21.
3. Жаліло Я.А. Економічна криза в Україні: виміри, ризики, перспективи / Я.А. Жаліло, О.С. Бабанін, Я.В. Белінська та ін. / за заг. ред. Я.А. Жаліло. – К. : Вид-во НІСД, 2009. – 142 с.
4. Гальчинський А.С. Криза і цикли світового розвитку / А.С. Гальчинський. – К. : Вид-во "Либідь", 2009. – 391 с.
5. Жмурко Н. Визначальні фактори утворення валютного курсу держави як головного елементу реалізації її валютно-курсової політики / Н. Жмурко. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.lnu.edu.ua/faculty>.
6. Журавка Ф.О. Валютно-курсова політика Національного банку України в умовах трансформації економік : монографія / Ф.О. Журавка. – Суми : Вид-во "Ділові перспективи"; УАСБ НБУ, 2007. – 70 с.
7. Корнєєва Ю.В. Вибір валютного режиму та ефективність монетарної політики в перехідних економіках країн ЦСЄ / Ю.В. Корнєєва. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2010_36/Zmist/2PDF.pdf.
8. Мещеряков Л.Л. Оцінка сучасних інфляційних процесів в Україні / Л.Л. Мещеряков, Я.В. Гадяцька // Економічний простір : зб. наук. праць. – 2009. – № 27. – С. 78-84.
9. Нідзельська І. Вплив валютного регулювання на розвиток вітчизняної економіки / І. Нідзельська // Фінанси України : журнал. – 2010. – № 2. – С. 83-88.
10. Косова Т.Д. Центральний банк і грошово-кредитна політика : навч. посібн. / за ред. Т.Д. Косової, О.О. Папаїки. – К. : Центр навч. літ-ри, 2011. – 328 с.
11. Шевчук В. Вплив відхилень реального обмінного курсу від рівноважного рівня на промислове виробництво, торговельний баланс та інфляцію / В. Шевчук // Економічні системи. – Т. 2 / Г.І. Башнянин (ред.). – Львів : Вид-во ЛКА, 2011. – С. 366-402.
12. Бродський Б.Е. Реальний обмінний курс рубля і економічний рост в Росії / Б.Е. Бродський. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://new.hse.ru/sites/mbd/programs_doc/A/Бродский.doc.
13. Шевчук В. Платіжний баланс і макроекономічна рівновага в трансформаційних економіках: досвід України / В. Шевчук. – Львів : Вид-во "Каменярь", 2001. – 495 с.
14. Жмурко Н. Визначальні фактори утворення валютного курсу держави як головного елементу реалізації її валютно-курсової політики / Н. Жмурко. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.lnu.edu.ua/faculty>.
15. Белінська Я.В. Стабільний валютний курс як передумова стабільності економіки / Я.В. Белінська // Фондовий ринок. – 2000. – № 23. – С. 16-20.
16. Way Sh. J. Monetary Policies for Developing countries: The Role of Corruption / Shang-Jin Way, Haizhou Huang // IMF Working Paper. – 2003. – № 03. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.imf.org>.

17. Держком. статистики України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua>.
 18. Національний банк України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.bank.gov.ua>.
 19. The Global Competitiveness Report 2012-2013: Full Data Edition. – Geneva : World Economic Forum, 2012. – Pp. 15. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www3.weforum.org/docs/WEF>.
 20. Кірхнер Р. До стійкої валютної політики, яка підтримує зростання в Україні / Р. Кірхнер, Р. Джуччі, В. Кравчук. – Берлін і Київ, 2012. – 19 с. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ier.com.ua/files/publications>.

Макогин З.Я. Влияние динамики обменного курса на экономическое развитие регионов Украины

Рассмотрены теоретические аспекты влияния обменного курса на основные макроэкономические показатели. С помощью эмпирического анализа определено влияние изменения динамики обменного курса на экономический рост регионов Украины (Киевской, Львовской и Запорожской областей). Согласно полученным результатам, девальвация обменного курса во всех трех областях приводит к уменьшению валового регионального продукта, а приток инвестиций способствует его росту. Девальвация наиболее существенно сказалась на падении ВРП Львовской области, а приток иностранных инвестиций наиболее ощутимо способствовал экономическому росту Киевской области.

Ключевые слова: обменный курс, девальвация, экономический рост, регион, инвестиции, торговый баланс.

Макогин Z.Y. The Influence of Exchange Rate Dynamics on Economic Growth of Ukrainian Regions

The theoretical aspects of exchange rate influence on basic macroeconomic indicators are considered. The influence of exchange rate dynamics on economic growth of Ukrainian regions (Kyiv, L'viv and Zaporizhzhya regions) is investigated by means of empiric analysis. According to the empirical results, the exchange rate devaluation in three regions leads to decreasing in regional output, and the capital inflows lead to its increase. The most substantially devaluation affected on output falling in L'viv region, and the most perceptibly foreign investment inflows are proved to lead to output growing in Kyiv region.

Key words: exchange rate, devaluation, economic growth, region, investment, trade balance.

УДК 338:658

*Ст. викл. Т.О. Петрушка, канд. екон. наук;
доц. А.В. Симак, канд. екон. наук; доц. І.З. Крет, канд. екон. наук –
НУ "Львівська політехніка"*

**ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРЕСИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У СИСТЕМІ ЧИННИКІВ ПІДВИЩЕННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ**

Запропоновано послідовність встановлення переліку основних чинників, які обумовлюють рівень конкурентних переваг промислової продукції. Проведено групування чинників конкурентоспроможності підприємства за певним видом його продукції на даному ринку її збуту. Здійснено поділ цих чинників на дві групи: чинники внутрішнього середовища підприємства (внутрішні чинники, що впливають на рівень конкурентоспроможності даного виду продукції; чинники, що визначають можливість підприємства увійти на ринок збуту та доцільність такого входження; чинники, що характеризують можливість підприємства задовольнити у повному обсязі потребу споживачів у даній продукції; інші чинники) та чинники зовнішнього середовища підприємства. Наведено критерій вибору найбільш конкурентоспроможного виду продукції з декількох її різновидів, що відрізняються технологічним способом її виробництва.

Ключові слова: промислова продукція, конкурентоспроможність, чинники, технологія, технологічне оновлення, конкурентні переваги, критерій вибору.

Постановка проблеми. Кризовий стан, у якому перебуває тепер економіка України, зумовлений багатьма причинами, серед яких одне з центральних місць належить низькому рівню конкурентоспроможності продукції вітчизняних підприємств, насамперед підприємств промисловості.

Специфіка конкурентних переваг суб'єктів господарювання полягає у тому, що їх наявність (або відсутність) повною мірою проявляється тоді, коли зовнішні умови функціонування підприємств, зокрема кон'юнктура ринків збуту їх продукції, істотно погіршуються. Саме така ситуація виникла в останні роки в промисловості України внаслідок зниження попиту на види вітчизняної промислової продукції на світовому і внутрішньому ринках та зростання кількості потенційних конкурентів з одночасним нарощуванням їх виробничих потужностей. У цих умовах багато вітчизняних промислових підприємств, передусім тих, що здійснюють експортну діяльність, виявилися не достатньо підготовленими до негативних змін у їх зовнішньому середовищі, що закономірно спричинило скорочення обсягів промислової продукції.

Оскільки рівень конкурентоспроможності будь-якої продукції визначається насамперед її споживчими властивостями та витратами на її виготовлення, то підвищення цього рівня потребуватиме активізації тих чинників, які зумовлюють зростання якості та зниження питомих витрат на здійснення виробничого процесу. Серед таких чинників провідне місце належить технологічному оновленню виробництва, яке відображається у впровадженні на підприємствах прогресивних технологічних процесів. Проте таке впровадження потребує зазвичай істотних інвестиційних витрат, що обумовлює необхідність попереднього оцінювання економічної ефективності заходів з переходу промислових підприємств на нові технології виготовлення продукції та аналізування впливу результатів реалізації цих заходів на рівень конкурентних переваг промислових підприємств.

Стан розроблення проблеми. У сучасній науковій літературі з проблем оцінювання та управління конкурентоспроможністю підприємств наводяться різні способи групування чинників конкурентоспроможності. Так, у праці [1, с. 231-232] їх поділяють на три основні групи: техніко-економічні, комерційні та нормативно-правові. У роботі [2, с. 50-51] до інструментів здобуття підприємствами тривалих конкурентних переваг віднесено: управління якістю, дослідження потреб клієнтів, управління виробничими процесами та процесами трансферу, а також інноваційність. Заслугове на увагу також ієрархія факторів конкурентоспроможності компанії, яка застосовується у системі японського менеджменту та містить рівні, що відповідно характеризуються: часткою компанії на ринку, здатністю до розвитку, виробничими і збутовими потужностями, обраною ринково-продуктовою стратегією, здатністю вищого керівництва компанії ухвалювати ефективні рішення, підсумками функціонування компанії в попередньому періоді [3, с. 229-231]. Проте більшість науковців, які вивчають питання управління конкурентоспроможністю підприємств, недостатню увагу приділяють дослідженню взаємозв'язку між рівнем конкурентоспроможності продукції та ефективністю застосовуваних технологій. Як справедливо зазначається у [4, с. 214], необхідним є своєчасне перекидання застарілих конкурентних переваг і тих, що перебувають на стадії спаду, новими, більш ефективними та стійкими. Стосовно